

maš detekta in volja s
vredn. ali v Mariboru s
jedem na dom za celo leto
pol leta 20 K, za detri leta
1. laven Jugoslavije 30 K.
Slovenskega Gospodarja
Maribor, Koroska cesta št. 1.
na dopolnje do odpovedi
Maribor, se plačuje naprej.
Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udaja „Kmet. list“ dobiva
dobivajo list brez posebnih
ročnice. — Uredništvo: Koroska
cesta št. 1, Maribor. Ne se vedno
Upravištvu sprejema naročila
insekate in reklamacije. Čas
insekatom po dogovoru. Za vsa
kretanja oglaševanja primeren pogoj
Neposredne reklamacije so poštne
prošnje.
— Telefon št. 220. —

28. številka.

Maribor, dne 21. julija 1921.

35. letnik.

„Velikanski uspehi.“

„Kmet. list“ samostojnih „Kmet. list“
trumpeta v svet, da hitijo poslanci Sa-
mostojne kmetijske stranke od uspeha
do uspeha. Uspehi so gotovo doseženi,
pa ne uživa — jini slovensko kmetijsko
ljudstvo, marveč glavači laži-samostoj-
nežev. Pucelj je minister, Urek pod-
predsednik narodne skupščine z veli-
ko letno plačo in z redom Sv. Save,
ar. Mošnjak bo kljub svoji javno zna-
ni resničelnosti poslanik v Pragi,
ali če drugje, Dobnik je bil brezdel-
ni podpredsednik ljubljanske vlade,
Demsar in Jamnik sta poverjenika i.
il. Da bi ljudem nasuli peska v oči,
samostojni po svojem listu raznašajo
bajke o gospodarskih pridobitvah za
slovenskega kmeta. Kakšne so te pri-
dobitve, kmet najbolj sam čuti na la-
stni svoji koži. Saj ga bodo davki, ki
so za vlade samostojnežev dosegli do-
sedaj nezastišano višino, kmalu djali
iz kože.

„Kmetijski list“ bobna v zadnji šte-
vilki v svet ta-le veliki uspehi samo-
stojnih: prometni davek se ne bo po-
biral pri kmetu in malem obrtniku. —
Prometni davek se v tej obliki sploh
ne bo več pobiral. Prej je znašal pri
uvozu blaga 100% carine, pri izvozu
pa 50%, zdaj se to ne bo več pobira-
lo po št. firmo, plačalo pa se bo rav-
no toliko, kolikor poprej, ker se bo i
zlati dinar zaračunal za 4 srebrne ali
za 16 K. Plačalo se bo ravno toliko,
kolikor poprej, samo ime in oblika pre-
metnega davka odpade. Prometni da-
vek pa bo prišel v drugi obliki — in
kmetje in obrtniki bodo ga še bridke
čutili, ker bodo morali drago plače-
vati razno blago.

„Kmetijski list“ je pozabil ozna-
niti še drug velik uspeh samostojne-
zev. „Službene Novine“ so prinesle na-
redbo sedanje vlade, v kateri je gos-
podski kmet Pucelj, o carinskih tarifi.
V tej uredbi se carinske postavke za
marsikatero potrebno blago, ki ga je
treba uvažati, ne znižajo, marveč se
povišajo. To velja n. pr. za pleneno ro-
bo, negavice, rokavice, tkanine od la-
na, klobuke, obuvale, papir in zlasti
za železo; samo pri železu se je ca-
rina povišala za 300%. Zakaj „Kmet.
list“ nič ne pove o tem velikanskem u-
spehu za slovenskega kmeta, ki ga je
dosegel Pucelj in njegova stranka?

Izšla je tudi vladna naredba, ki
jo je podpisal minister Pucelj, o tro-
šarini in o taksah, raznih pristojbi-
nah, ko bodo kmetje in delavci morali
plačevati razne trošarine in zlasti po-
večane, razširjene, pomnožene in po-
višane raznolike takse in pristojbine,
bodo imeli več kot dovolj pojma in iz-

kustva o „velikanskih uspehih“ samo-
stojnežev za kmetijsko ljudstvo.

Kako samostojni varajo neuko
ljudstvo, dokazuje „Kmetijski list“, ko
piše v zadnji številki: „S sprejetjem
ustave je izenačenje davkov uresničeno.“
Slednji kmet in bajtar ve, da mo-
ra se danes plačati veliko več davka,
kot srbski kmet, če je ta tudi deset-
krat premožnejši. Državni proračun
dokazuje, da je Slovenija aktivna Ge-
žela, da ima za preko 200 milijonov K
več dohodkov kot izdatkov, da pa ima
Srbija s Crnogoro primanjkljaja pre-
ko 3 milijarde K, in to radi tega, ker
se je po lastni izpovedi finančnega mi-
nistra Kumanudija komaj plačal peti
del davkov. Srbija ima torej veliko
manj davkov in še tistih se komaj pla-
ča peti del, v Sloveniji se davki neu-
smiljeno iztirjujejo in plačujejo. „Km-
et. list“ pa se upa našemu ljudstvu lagati
v obraz, da so s sprejetjem ustave —
davki izenačeni! Ljudstvo, sodi samo
take varalice!

Županska zveza.

V nedeljo, dne 10. julija, so si na-
si vrli župani in občinski odborniki
celjskega okrožja ustanovili „Župansko
zvezo.“ Ustanovno zborovanje sta
vodila poslanca Davorin Krajnc in J.
Škoberne, ki sta oba v svojih govorih
poudarjala nujno potrebo in veliko va-
žnost „Županske zveze.“ Županska
zveza ima namen, da se naši župani
med sebojno spoznajo, se skupno iz-
obražajo in poučujejo o občinskih za-
konih in predpisih, da se pogovore o
občinskih gospodarskih zadevah, da
oranijo pravice našega ljudstva, pred
vsem pa, da skupno kakor en mož na-
stopijo kot čuvaji samouprave občin.
Razgovor, ki se je razvil po nagovo-
rili obeh poslancev, je pokazal, kako
potrebno je, da se župani in občinski
odborniki celjskega okrožja večkrat sni-
dejo in pogovore. Koliko zadev, kolike
pritožbe, koliko vprašanj! Za predsed-
nika „Županske zveze“ je bil soglasno
izvoljen poslanec Jožef Škoberne, ki
so mu župani s tem izrazili svoje na-
večje zaupanje in mu tako dali neka-
ko zadostitev za krivico, ki mu jo de-
la beograjska vlada, ki noče verifika-
rali njegovega mandata, da lahko ne-
zavcljeni samostojnež Kirbiš po krivi-
ci pobira dijete in s svojimi tovariši
samostojneži izdaja in prodaja sloven-
sko avtonomijo!

Poslanec Škoberne je zajedno za-
stopnik županov sevniškega so-
dnega okraja; za posamezne sodne o-
kraje so izvoljeni naslednji odborniki:
Brezice: Martin Kink, župan v

Pleterju: Celje: Jožef Rebov, žup.,
Teharje: Gornjigrad: Marko
Blekač, župan, Rečica ob Savinji; za
Konjice: Franc Goligranc, župan,
Konjice trg; Kozje: Martin Vred-
ko, župan Presečno; Laško: Mar-
tin Topole, župan Marjagradec; Ro-
gatica: Janez Rožkar, župan, Rajn-
kovec; Slovenjigradec: Ivan
Guzel, župan, St. Janž pri Dravogr-
du; Smarje pri Jelšah: Mat. Jecl,
župan, Smarje okol.; Soštanj: M.
Štehovnik, župan, Sv. Martin n. P.;
Vransko (še ni določen).

Končno so zborovalci sklenili te-le
resolucije:

1. Poslovanja, zahtevajoča vojašči-
no, naj se odvzamejo županstvu in
zopet vrnejo okrajnim glavarstvom.
Naj se odpravi naredba, da morajo
župan, tajnik in polovica občinskih od-
bornikov hoditi s fanti k naborom. Po-
sebno naj vojaška uprava spoštuje ne-
čaje in katoliške praznike, da ne bo
nastavljala naborov na nedeljo, kakor
se to dogaja.

2. Pobiranje davkov se naj ne iz-
roči občinam, kakor na Hrvaškem —
ampak naj ostane sedanji sistem, ven-
dar mera ljudstvo pri določevanju dav-
kov dobiti upliv in vpogled. Davčna
oblast naj plačilne naloge pošilja ob-
davčensem naravnost, ne pa posredno
panstev, kakor so si to zadnji čas iz-
mislili.

3. Odklanjamo načrt, da se obč-
nam postavi od države tajniki, ker
je to proti avtonomiji občin. Za tri-
me, ki jih nastavlja občini, naj dajo
država za preneseni del kroga podpo-
ro. Tudi odklanjamo zahtevo, da bi
moralo občine razne tiskovine plače-
vati iz lastnega.

4. Avtonomni delokrog občine naj
bo velik.

5. Tudi v novem šolskem zakonu
se mora občinam priznati vpliv na šo-
lo, pa ne samo plačevanje.

6. Delovanje občine kot mirovno
sodišče naj se prizna!

Županska zveza za celjsko okrož-
je je ustanovljena. Župani, občinski
odborniki in namestniki, ki ste prista-
ši Slovenski ljudske stranke: Na-
znanje takoj svoj pristop k Županski
zvezi: Tajništvo Slovenske ljudske
stranke v Celju!

Manj dela, več plače.

Na predlog ministra za prosveto
Svetozarja Pribičevića in po zasliša-
nju ministrskega sveta je 15. junija
izšla naredba ministrstva prosvete o
povišanju plač, o plačevanju preko-
časne dela direktorjem in profesor-
jem. S to naredbo se temeljna plača

profesorju srednje šole, ki znaša 2400
dinarjev na leto, povišuje za 600 din.
na leto, izpočetka po tretjem in šes-
tem, pozneje pa po vsakem drugem le-
tu do najvišje letne plače 6000 dinar-
jev. Zoper to nimamo in ne rečemo ni
česar in to tem manj, če se pomisli,
da so se ljudskošolskim učiteljem že
dolgo časa v veliki meri povišale pla-
če.

Nekaj pa vsebuje ta naredba, če-
sar ne moremo odobravati, marveč mo-
ramo grajati, in to je skrajšanje de-
lavnega časa srednješolskih profesor-
jev. Prej so nastavniki morali imeti na
teden to-le število ur: direktorji po-
polnih srednjih šol do 5 ur, direktorji
nepopolnih pa 5 do 8 ur; profesorji
na srednjih šolah, ki imajo manj kot
200 učencev, 16 do 20 ur, na šolah,
ki imajo nad 200 učencev, 16 do 18
ur.

S to naredbo pa je minister Pribi-
čević število ur, ki so jih dolžni pro-
fesorji podučevati na šolah, zelo skraj-
šal. Direktorji sploh niso več zaveza-
ni, da bi imeli ure. Profesorji, ki so
že dovršili 20 službenih let, so dolžni
na teden imeti samo 12 do 14 ur, oni,
ki pa še niso dovršili 20 službenih let,
in supienti z izpitom pa 14 do 16 ur.

Ce pomislimo, koliko časa zavze-
majo velike počitnice in razne druge
počitnice in narodni prazniki, s kate-
rimi je oblagodarjena naša Jugosla-
vija ter koliko časa odvzamejo podu-
ku, lahko preračunimo, koliko ur na
leto bo po novi naredbi znašal delov-
ni čas srednješolskega profesorja. V
tem oziru ni nobene p. mere z drugi-
mi stanovi, tudi z uradniškimi ne, a
kamo-li z delavnimi stanovi, zlasti se
s kmetijskim stanom. Kje dobiš kmeta
ali delavca, ki mu je na teden treba
delati samo 12 do 14 ur? Delavci, ki
morajo opravljati težka, naporna in u-
trudljiva dela, so si z večletno borbo
izvojevali osemurni delavnik, prej so
morali delati po 10 do 12 ur na dan,
torej toliko ur na dan, kolikor sedaj
profesor na teden.

Znižanje delovnega časa za pro-
fesorje je torej neupravičeno. To kaže
tudi naredba sama, ko določa, da mo-
ra profesor, če je treba, prevzeti tudi
do 8 ur na teden preko določenega
najvišjega števila ur. Če je bilo tre-
ba, profesorjem skrajšati delovni čas
na 12, cziroma 14 ur, kako se jih pa
more potem siliti, da morajo preko teh
ur prevzeti še 8 ur na teden? Tega
pa nošen profesor ne bo čutil kot si-
lo, marveč bo te ure preko onih 12 ali
14 ur, ki jih je dolžan podučevati, —
prav rad sprejel, ker bo za nje dobil
posebno plačo. Ta plača bo taka, da
je noben ne bo odklonil in zavoljo nje

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Razumem vas!“ je rekel zdrav-
nik. „Vi hočete celo zadevo obrzati
tajno, hočete zadnji del ladje spreme-
niti v tdnjavo in vanjo dejati naše
zanesejve domače služabnike ter jih
oborožiti z vsem smodnikom in vsem
orožjem, kar ga je na krovu — z dru-
gimi besedami: vi se bojite — upor!“

„Gospod doktor“, je resno rekel
kapitan Smollett, „nočem vas razža-
hiti, ampak to pravico vam odrekam,
da bi dajali mojim besedam pomen, ki
ga nimajo! — Neodpuščen greh bi sto-
čil kapitan, ki bi šel na morje z upo-
rliki za krovu! Arrow, mislim, da je
krozinsko pošten človek, tudi nekate-
ri mornarji so zanesljivi. Utegnejo —
biti zanesljivi vsi, vsaj jaz ne morem
načeti reči zoper nje. Toda jaz sem
odgovoren za ladjo in za varnost vsa-
kega posameznega moža na krovu in
tudi za večo varnost. Dobre oči imam
in bojim se, da ni vse tako v red: —
kakor bi moralo biti. Zato vas pro-
sim, bodite previdni! Dovolite mi, da

odredim, kar je za našo varnost ne-
ohodno potrebno — ali pa me odva-
žajo od moje dolžnosti! To je vsa!“

„Kaj, tan Smollett“, se je nasmeh-
nil zdravnik, „ali ste kedaj čuli tisti
latinski rek o gori in o miši? Opom-
nite, prosim, pa vi me nanj opominja-
te! Svoje lasuljo stavim, da ste imeli
se kaj več v mislih, ko ste vstopili!“

„Gospod doktor, vi ste jako bistri-
umni! Kd sem vstopil, sem bil prepri-
čan, da bom odpuščen iz službe. Ni-
sem mislil, da bo gospod Trelawney
hotel slišati to besedico!“

„Res je tako!“ je vzkliknil gra-
ščak. „Ako bi ne bil posegel vmes gos-
pod dr. Livesey, k vragu bi vas bil
poslal! — Pa poslušal sem vas. Slo-
ril bom, kakor želite. Ampak mislil
bom poslej še slabše o vas.“

„Tisto pa, kakor vi hočete!“ je
rekel kapitan. „Jaz bom storil svojo
dolžnost!“

In s tem se je poslovil.

„Gospod Trelawney“, je rekel se-
daj zdravnik, „kljub svojim nazorom
moram priznati, da imate vsaj dva po-
štena človeka na krovu — tegale mo-
ža in Silverja.“

„Silverja, ako hočete!“ je vzklik-
nil graščak. „Kar se pa tegale nez-
nosnega tiče, pa pravim, da je njego-
vo obnašanje nemožato, nemornarsko,
in za Angleža sramota!“

„Bomo videli!“ je dejal zdravnik.

Ko smo prišli na krov, je moštvo
že prekladalo smodnik in orožje na
novo določeni prostor pod glavno ka-
juto, kapitan in Arrow pa sta to delo
nadzorovala.

Tudi prostore za ležišča so preu-
redili. Hunter, Tom, Jack, zdravnik,
in graščak ter jaz smo dobili naše vi-
sebe postelje v zadnjem delu ladje,
Arrow in kapitan pa bi naj spala v ka-
juti na krovu. Tako je bilo vse ure-
jeno po želji kapitanovi.

Vsi smo bili pridno na delu pre-
našajoč smodnik in postelje, ko sta se
priveslala zadnja dva mornarja ter
dolgi John z ujima v malem obrežnem
čolnu.

Kakor maček je splezal John na
krov, kljub svoji pohabljenosti.

„He, tovariši —“, je vzkliknil, ko
je videl, kaj se godi, „kaj pa to po-
meni?“

„Smodnik prenašamo“, je dejal e-
den mornarjev.

„Kaj? Pri moji bergli! Zamudili
bomo tgodni jutranji veter!“ je zav-
zel vpi Silver.

„Jaz sem tako zapovedal!“ ga je
kratko cedslovil kapitan. „Pojdite doli
v kuhinjo mož! Ljudje morajo dobiti
večerja!“

„Da, da, koji!“ je pokorno odgo-
voril kuhar, po vojaško pozdravil in
izginil v spodnjem prostoru.

„To je izvršen človek, kapitan!“
je dejal zdravnik.

„Morebiti!“ Tu je odvrnil kapitan
Smollett. — „Počasi, počasi in previd-
no!“ se je obrnil k mornarjem, ki so
nosili smodnik, in zagledavši mene,
se je osorno zadril:

„Kaj postopaš tod, fant! — Da mi
greš doli in kuharju in dobi si kaj
posel!“

Ko sem skočil po stopnicah, sem
ga čul reči k zdravniku:

„Poslopačev ne bom trpel na svoji
ladji!“

Povem vam, čisto graščakovoga
imnenja sem bil in iskreno sem sovra-
žil kapitana.

(Dalje prihodnjik.)